

بررسی میزان اطلاع پذیری شادگان دانشگاه آزاد سبزوار نسبت به محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی

احمد مختاری فر^۱ و مریم دهنوی^۲

^۱ کارشناس ارشد برنامه ریزی درسی، دانشگاه پیام نور مرکز تهران
^۲ دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد واحد نیشابور، نیشابور، ایران

چکیده

هدف از انجام این تحقیق، بررسی میزان اطلاع پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد سبزوار نسبت به محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن می باشد روش انجام این تحقیق توصیفی، از نوع توصیفی با رویکردی پیمایشی میباشد. از بین جامعه پژوهش، تعداد (۳۶۱) نفر با استفاده از جدول مورگان ۱، از رشته های مختلف و مقاطع تحصیلی متفاوت اعم از دختر و پسر به عنوان حجم نمونه انتخاب شده است. به منظور جمع آوری اطلاعات و داده ها از پرسشنامه های محقق ساخته حاوی (۳۰ سوال استفاده شده است. ضریب اعتبار آزمون با استفاده از روش آلفای کرونباخ (۰/۸۱) بدست آمد. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از نرم افزار spss استفاده شده است. یافته های تحقیق نشان می دهد که بیش از نیمی از پذیرفته شدگان دانشگاه آزاد سبزوار نسبت به محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی خود قبل از انتخاب رشته اطلاع داشته اند و آنها بعد از انتخاب رشته بیشتر اطلاع یافته اند. این پژوهش نشان میدهد که بین میزان اطلاع دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آنها و پیشرفت تحصیلی، جنسیت و مقطع تحصیلی آنها رابطه معنی داری وجود ندارد اما با گروه رشته تحصیلی آنها رابطه معنی داری وجود دارد.

واژه های کلیدی: اطلاع، محتوای علمی، آینده شغلی، گروههای آموزشی، مقطع تحصیلی

^۱morgan

^۲Cronbach

مقدمه

در قرن اخیر، پیشرفت علوم و انفجار اطلاعات باعث تنوع تخصصها و رشته های تحصیلی و مشاغل و سر درگم ی انسان در انتخاب آنها شده است. همچنین در جامعه بچیده و متغی امروز، انتخاب شغل بدون آگاه ی از فرصتها ی موجود، مشاغل و موقعیتهای شغلی، شناخت و مزایا محدودیتهای شغلی و فردی ممکن نیست. در جامعه ما مدتی است که در بعضی رشته ها عشق از رکن جامعه افراد فارغ التحصیلی می شوند و در برخی دیگر از رشته ها، تخصصها ی مورد نظر کمتر عرضه می شود بهی عرضه و تقاضا با یکدیگر مطابقت ندارد زیرا اکثر دانشجویان به تحصیل در رشته های اظهار تمایل میکنند که بحوی در اجتماع مقبول اذهان است و دانشجو قبل از آنکه به کم و کیف رشته مورد هدف خود آشنا گردد به زرق و برق آن بیشتر دلخوش است. این در حالیست که انتخاب رشته تحصیلی کی از مسائل مهم در زندگی ی داوطلبین دانشگاههاست و بر تمام شئون اجتماعی، اقتصادی، سرپاسی، فرهنگی جامعه تاثیر می گذارد زیرا با ارزشترین سرمایه هر جامعه، روی انسان ی ماهر و متخصص و با تحصیلات عالی می باشد. کارول^۳ در بررسی گروهی از دانشجویان مشکلات متعددی در بین آنها مشاهده کرد: مشکلات مربوط به انتخاب رشته، تعرض بین استقلال طلبی و وابستگی به خانواده، نیاز به پیشرفت در برابر احساس بی کفایتی و عدم درک مطالب درسی، نگرانی از ابراز وجود ویژگی های شخصیتی، ارتباط با جنس مخالف، مشکلات اقتصادی (شاملو، ۱۳۸۲)

جذب دانش آموختگان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور در بازار کار منوط به داشتن توانائی ها و ویژگیها یی است که بخشی از آنها می بایست در طول دوران تحصیلی در دانشگاه ایجاد گردد. به نظر می رسد عدم تناسب بین فرایندها و مواد آموزشی رشته های تحصیلی موجود در دانشگاهها با مهارتها و توانائیهای مورد رکن بازار کار، مهمترین عامل موفق نبودن دانش آموختگان در کارایی و اشتغال است. علاوه بر این مورد، برخی از عوامل بیرونی که خارج از حوزه فعالیت و کنترل نظام آموزش عالی است رهن بر اشتغال دانش آموختگان تاثیر بسزایی دارند. (نظری کتوری و رحمانی، ۱۳۸۳)

پژوهش حاضر از نوع توصیفی و رویکردی بیهیتری دارد که به بررسی میزان اطلاع پذیفته شدگان دانشگاه آزاد سبزوار نسبت به محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن می پردازد. در این پژوهش محقق بدنبال یافتن پاسخ برای سوالهای زی بوده است: ۱- آلی دانشجویین دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن قبل از انتخاب رشته اطلاع داشته اند؟ و ۲- آلی دانشجویین دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن بعد از انتخاب رشته اطلاع یافته اند؟

۱/۳- روش پژوهش

روشی که در این پژوهش به کار گرفته شده است روش توصیفی پیمایشی است زیرا روش جمع آوری اطلاعات از طریق پرسیدن پرسشهای از پیش مشخص شده از افرادی است که به عنوان نمونه از جامعه ی مورد مطالعه انتخاب شده اند. این پرسشها معمولاً با توالی از پیش معین شده در یک پرسش نامه ی دارای ساختار درج می شوند و در اختیار افراد یاد شده قرار می گیرند تا به آنها پاسخ دهند (هاتن، ۱۹۹۰).

۲/۳ - جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد سبزوار تشکیل میدهد که بر اساس داده های استخراج شده از بخش آمار دانشگاه، در یکی از رشته های موجود در این دانشگاه در سال تحصیلی ۸۷ - ۸۶ تحصیل نموده اند.

۳/۳ - نمونه و روش نمونه گیری

نمونه گیری یعنی انتخاب تعدادی از افراد، حوادث و اشیا از یک جامعه تعریف شده به عنوان نماینده آن جامعه که این امر به منظور جلو گیری از اتلاف وقت محقق و صرفه جویی در منابع مالی صورت میگیرد. (دلور، ۱۳۷۶)

افراد نمونه این پژوهش را تعداد ۳۶۱ نفر از دانشجویان دانشگاه به تفکیک زن و مرد تشکیل میدهند.

^۳Carroll

که محقق در این تحقیق توسط فرمول نمونه گیری کرجسی و مورگان به شرح زیر بدست آورده است. کرجسی^۴ و مورگان^۵ (۱۹۷۰) با توجه به اشتباه مجاز ۵٪ و ضریب اطمینان ۹۵٪ همبسته با آماره مجذور کای (خی دو) برای یک درجه آزادی فرمول زیر را ارائه کرده است. (خوی نژاد غلامرضا، صفحه ۱۳۸، ۱۳۸۰)

$$ZNP (1-P)$$

$$S = \frac{D(N-1) + ZP(1-P)}{}$$

وی همچنین جدولی جهت بدست آوردن حجم یا اندازه نمونه از جامعه مادر ارائه نموده است که به جدول استاندارد sample size معروف است.

تجزیه و تحلیل داده ها

۱- تجزیه و تحلیل فرض اول پژوهش:

جدول ۴-۸: آمارو تعداد سئوالات

	سئوالات ۱ تا ۱۵	سئوالات ۱۶ تا ۳۰
صحیح	۵۴۱۵	۵۴۱۵
غلط	.	.

جدول فوق نشان میدهد که تعداد پاسخ به سئوالات ۱ تا ۱۵ جهت انتخاب گزینه های مورد نظر ۵۴۱۵ بوده است که این تعداد پاسخ به سئوالات ۱۶ تا ۳۰ نیز میباشد.

تعداد پاسخ های نادرست صفر میباشد زیرا محقق پرسشنامه های نیمه تمام و یا معیوب را در محاسبات آماری شرکت نداده است.

جدول ۴-۹: جدول فراوانی پاسخ به گزینه ها از سئوالات ۱ تا ۱۵

	فراوانی	درصد	درصد صحیح	درصد ترکیبی
کاملا موافقم	۸۵۱	۱۵.۷	۱۵.۷	۱۵.۷
موافقم	۲۴۴۴	۴۵.۱	۴۵.۱	۶۰.۸
مخالفم	۱۶۱۴	۲۹.۸	۲۹.۸	۹۰.۷
کاملا مخالفم	۵۰۶	۹.۳	۹.۳	۱۰۰.۰
مجموع	۵۴۱۵	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	

یافته فرضیه اول: دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن قبل از انتخاب رشته اطلاع داشته اند.

- ❖ ۱۵.۷٪ کاملاً اطلاع داشته اند
- ❖ ۴۵.۱٪ اطلاع داشته اند
- ❖ ۲۹.۸٪ اطلاع نداشته اند
- ❖ ۹.۳٪ اصلاً اطلاع نداشته اند.

۲- تجزیه و تحلیل فرض دوم پژوهش

جدول ۴-۱۰: جدول فراوانی پاسخ به گزینه ها از سئوالات ۱۶ تا ۳۰

درصد ترکیبی	درصد صحیح	درصد	فراوانی	
۲۷.۵	۲۷.۵	۲۷.۵	۱۴۸۷	کاملا موافقم
۷۹.۷	۵۲.۲	۵۲.۲	۲۸۲۹	موافقم
۹۵.۸	۱۶.۰	۱۶.۰	۸۶۹	مخالفم
۱۰۰.۰	۴.۲	۴.۲	۲۳۰	کاملا مخالفم
	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰	۵۴۱۵	مجموع

یافته فرضیه دوم: دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن بعد از انتخاب رشته اطلاع یافته اند.

❖ ۲۷.۵٪ کاملاً اطلاع داشته اند

❖ ۵۲.۲٪ اطلاع داشته اند

❖ ۱۶.۰٪ اطلاع نداشته اند

❖ ۴.۲٪ اصلاً اطلاع نداشته اند

۳- تجزیه و تحلیل فرض سوم پژوهش

۳- بین میزان اطلاع دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن با پیشرفت تحصیلی آنها رابطه ای وجود دارد.

جدول ۴-۱۱: جدول پیشرفت تحصیلی

معدل	کاملاً موافقم	موافقم	مخالفم	کاملاً مخالفم	مجموع
۱۰.۵۰	۰	۱۲	۱	۰	۱۳
۱۲.۵۰	۱	۵۹	۴	۰	۶۴
۱۴.۵۰	۲	۱۵۸	۸	۱	۱۶۹
۱۶.۵۰	۱	۹۹	۳	۰	۱۰۳
۱۸.۵	۰	۱۲	۰	۰	۱۲
مجموع	۴	۳۴۰	۱۶	۱	۳۶۱

سطح معنی دار	درجه آزادی	مقدار	خی دوی پییرسون
۰.۹۹	۱۲	۳.۵۷۵	

خی دوی جدول = ۲۱.۰۲۶

خی دوی محاسبه شده = ۳.۵۷۵

ملاک آزمون $\alpha = 5\%$ = بوده است

چون خی دوی محاسبه شده از خی دوی جدول کوچک تر است فرض استقلال دو متغیر پذیرفته شده، فرض صفر تایید میگردد زیرا فرض صفر ادعا می کند که بین دو متغیر رابطه ای وجود ندارد بنا براین نتیجه میگیریم که بین میزان اطلاع دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آنها با پیشرفت تحصیلی رابطه ای وجود ندارد.

سطح معنی دار	خطای استاندارد	مقدار	
۰.۲۷۲	۰.۰۴۹	۰.۰۵۸	ضریب همبستگی اسپیر من

همچنین چون ضریب همبستگی بین دو متغیرناچیز است (۰.۰۵۸) بنا بر این همبستگی دو متغیر تایید نمیشود یعنی دو متغیر بر همدیگر تاثیر نمیگذارند.

بنا بر این نتیجه میگیریم که بین میزان اطلاع دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آنها با پیشرفت تحصیلی رابطه ای وجود ندارد

۴- تجزیه و تحلیل فرض چهارم پژوهش

بین میزان اطلاع دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن با گروه رشته تحصیلی آنها رابطه ای وجود دارد.

جدول ۴-۱۲: جدول گروه تحصیلی

مجموع	کاملاً مخالفم	مخالفم	موافقم	کاملاً موافقم	
۱۶	۰	۹	۷	۰	علوم مهندسی
۱۱۷	۰	۵	۱۱۱	۱	فنی مهندسی
۷۳	۱	۰	۷۲	۰	کشاورزی
۲۹	۰	۲	۲۴	۳	علوم پزشکی
۱۴	۰	۰	۱۴	۰	علوم پایه
۲	۰	۰	۲	۰	هنر
۳۶۱	۱	۱۶	۳۴۰	۴	مجموع

سطح معنی دار	درجه آزادی	مقدار	
۰.۰۰	۱۵	۳۵.۸۰	خی دوی پیرسون

خی دوی جدول = ۲۴.۹۹۶

خی دوی محاسبه شده = ۳۵.۸۰۵

ملاک آزمون $\alpha = 5\%$ = بوده است

چون خی دوی محاسبه شده از خی دوی جدول بزرگ تر است فرض استقلال دو متغیر پذیرفته نشده و فرض صفر تایید نمیگردد زیرا فرض صفر ادعا می کند که بین دو متغیر رابطه ای وجود ندارد بلکه فرض خلاف تایید میگردد بنا بر این نتیجه میگیریم که بین میزان اطلاع دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن با گروه رشته تحصیلی آنها رابطه معنا داری وجود دارد.

سطح معنی دار	خطای استاندارد	مقدار	
۰.۰۱۷	۰.۰۵۲	۰.۱۲۶	ضریب همبستگی اسپیر من

همچنین چون ضریب همبستگی بین دو متغیر معنی دار است (۰.۱۲۶) بنا بر این همبستگی دو متغیر تایید میشود یعنی دو متغیر بر همدیگر تاثیر میگذارند و این تاثیر به دلیل مثبت بودن مقدار ضریب همبستگی در خلاف یکدیگر نمی باشد.

۵- تجزیه و تحلیل فرض پنجم پژوهش

بین میزان اطلاع دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن باجنسیت آنها رابطه ای

وجود دارد.

جدول ۴-۱۳: جدول جنسیت

جنسیت	کاملاً موافقم	موافقم	مخالقم	کاملاً مخالفم	مجموع
مرد	۲	۱۸۲	۹	۱	۱۹۴
زن	۲	۱۵۸	۷	۰	۱۶۷
مجموع	۴	۳۴۰	۱۶	۱	۳۶۱

سطح معنی دار	درجه آزادی	مقدار
۰.۸۱	۳	۰.۹۳

خی دوی جدول کتاب = ۷.۸۱۵

خی دوی محاسبه شده = ۰.۹۳

ملاک آزمون a = ۵٪ = بوده است.

چون خی دوی محاسبه شده از خی دوی جدول کوچک تر است فرض استقلال دو متغیر پذیرفته شده، فرض صفر تایید میگردد زیرا فرض صفر ادعا می کند که بین دو متغیر رابطه ای وجود ندارد بنا براین نتیجه میگیریم که بین میزان اطلاع دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آنها با جنسیت رابطه وجود ندارد.

سطح معنی دار	خطای استاندارد	مقدار
۰.۶۴۸	۰.۰۵۲	۰.۰۲۴

همچنین چون ضریب همبستگی اسپیرمن بین دو متغیر ناچیز است (۰.۰۲۴) بنا بر این همبستگی دو متغیر خیلی کم است.

۶- تجزیه و تحلیل فرض ششم پژوهش

بین میزان اطلاع دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن با مقطع تحصیلی آنها رابطه ای وجود دارد.

جدول ۴-۱۴: جدول مقطع تحصیلی

	نمره				مجموع
	کاملاً موافقم	موافقم	مخالقم	کاملاً مخالفم	
کاردانی	۳	۱۶۳	۱۱	۰	۱۷۷
کارشناسی	۱	۱۶۵	۵	۱	۱۷۲
ارشد	۰	۱۲	۰	۰	۱۲
مجموع	۴	۳۴۰	۱۶	۱	۳۶۱

سطح معنی دار	درجه آزادی	مقدار
۰.۵۳	۶	۵.۰۹۷

خی دوی جدول = ۱۲.۵۹۲

خی دوی محاسبه شده = ۵.۰۹۷

ملاک آزمون a = ۵٪ = بوده است.

چون خی دوی محاسبه شده از خی دوی جدول کوچک تر است فرض استقلال دو متغیر پذیرفته شده، فرض صفر تایید

میگردد زیرا فرض صفر ادعا می کند که بین دو متغیر رابطه ای وجود ندارد بنا براین نتیجه میگیریم که بین میزان اطلاع دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن با مقطع تحصیلی آنها رابطه ای وجود ندارد.

سطح معنی دار	خطای استاندارد	مقدار	
۰.۴۳۲	۰.۰۵۱	۰.۰۴۱	ضریب همبستگی اسپیرمن

همچنین چون ضریب همبستگی اسپیرمن بین دو متغیرناچیز است (۰.۰۴۱) بنا بر این همبستگی دو متغیر خیلی کم است. و نتیجه میگیریم که بین میزان اطلاع دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن با مقطع تحصیلی آنها رابطه ای وجود ندارد.

بحث و نتیجه گیری

در این پژوهش محقق به دنبال این بود که ببیند آیا دانشجویان دانشگاه آزاد سبزوار از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی آن قبل از انتخاب رشته اطلاع داشته اند؟ به این منظور ۶ فرضیه ارائه شد. سپس داده های مربوط به هر فرضیه، با استفاده از آزمون های آماری مناسب، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. با توجه به یافتهها و نتایج تحقیق، پیشنهاداتی جهت افزایش آگاهی دانشجویان از محتوای علمی رشته تحصیلی و آینده شغلی مطرح می گردد:

- از نیاز های جامعه بطور صریح، تعریفی در دسترس مشاوران و راهنمایان تحصیلی برای دخالت دادن آن در هدایت تحصیلی دانش آموزان قرار گیرد
- هدایت تحصیلی دانش آموزان بر اساس نیازها و امکانات جامعه صورت گیرد
- تجدید نظر کلی در برنامه هدایت تحصیلی و توسعه روش های لازم برای دریافت بازخورد مستمر از بازار کار صورت پذیرد.

- ظرفیت پذیرش دانشجو براساس رگژ آخنده بازار کار به رهوی متخصص تعیین شود
- در پذیرش دانشجوکن، متناسب بودن شرایط دانشجو با رشته تحصیلی مدنظر قرار گیرد

منابع و مأخذ

۱. دلاور، علی، ۱۳۷۶، روش تحقیق در روانشناسی و علوم تربیتی، نشر ویرایش
۲. شاملو، س، ۱۳۸۲، بهداشت روانی، تهران، انتشارات رشد
۳. نظری کتولی، علی، رحمانی، رامین (۱۳۸۳) چالشهای اشتغال فارغ التحصیلان دانشگاهها، ماهنامه تدبیر، شماره ۱۵۳ شماره

۱. HOTTON, P. (۱۹۹۰) survey research for managers : how to use surveys in management